

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Nucleus Coppensteinus Conceptuum Prædicabilium In Dominicas Festaque omnia per Annum

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1624

Concio Septima. De sententia Iudicis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51556)

ta bruma multa latent; quæ ad solem iustitiæ aperientur. 5. Vt Isaac, Gen. 27. præ senili caligatione inter filios discernere non valebat; ita senescens iam ac cæcitiens mundus probos à reprobis distinguere nescit. Sciet Iudex dicens his; *Venite; istis, Ite maledicti.*

*Nudatio
permagna
est poena.*

II. Solent crumenis secæ nudari capti ac inspicere, num cauterio notati sint. Si fuerint, in furcam aguntur. Est in primo furto cunctis inusta nota; væ si rursus in manus Iudicis lapsi nudemur. Augustinus I. Medit. cap. 4. *Ecce coram tot millibus populorum nudabuntur omnes cogitationes meae: & agminibus Angelorum patebunt scelera mea.*

Refert Plut. lib. de insign. mul. solitas mulieres Messenias se ipsas demum occidere; quod laudis ducerent; nec abstergeri quibant, nisi edicto hoc; tales nudas fore propalam raptandas. Valuit hoc ad cohibendas a nece sui. Et peccatorum futura nudatio minus apud nos valebit?

Achitophel, autor Absolomo, vt in Patrem conspiraret, cum detectam sentisset coniurationem suam, vim sibi laqueo intulit. Ita & Iudas. Tanta vis est sceleris reuelati! Et vero quoties coniuratio in Deum, & proditio à nobis fit per vitam?

Merito Beati, quorum testata sunt peccata. Psal. 31. Quid quod beatorum quoque peccata sint reuelanda? Vt communis Patrum est sententia, etsi vnus neget Magister sententiarum, Ast ad laudem pœnitentiæ. Quare memorare nouissima huius infamiæ, rigidique iudicii, & non peccabis. Sin; olim tibi subfannabunt demones; Psal. 55. *Ecce homo, qui non posuit Deum adiutorem suum. Senties, & sero dices, Ps. 11. Omnes qui viderunt, deriserunt me* Attu

*ô Domine, remitte mihi, vt refrigerer,
priusquam abeam, & amplius non ero.*

CONCIO SEPTIMA.

De sententia Iudicis.

Visus Eques. Apoc. 19. noster est Iudex. Nam 1. *Equis albus*, Christi humanitas est, nino candore corusca cœlis exitura. 2. *Eques*, Iesus est; promissis fidus, verax verbis, idem Iudex, sententiam ferendo, exequendo, bellator. 3. *Virga eius ferrea* rigor est iustitiæ. 4. *Oculi flammei* furorem indicant. 5. *Diademata eius*, mercedem, quam passionis sue iustis acquisiuit. 6. *Vestis purpurea eius* passio est quæ vindictam tunc reposcet. 7. *Agmina solata* in equis candidis, Cœlites sunt Christi comites ad iudicium. 8. *Gladus bis acutus* sententiam indicat terribilissimam.

Super qua nos

I. De horrida voce Sententiæ.

II. De sententia iustorum.

III. De reproborum sententiæ.

P A R S I.

De horrida Voce Sententiæ.

I. Angelus iudicii nuncius, cœlo descendens, Apoc. 10. erat huiusmodi. *Iudicis descriptio.*
1. *Oculi instar erant solis*, q. omnia penite penetraturi, & abdita illuminaturi. Est enim Psal. 7. *Scrutans corda, & renes Deus* Iudex. 2. *Pedes, vt columnæ igneæ*, hic terræ, ille mari insistent; Nam Iudicis bases sunt Potentia, & Iustitia; Quibus Ezech. 16. *turbabuntur insula in mari: & Luc. 21. erunt terremotus magni per loca.* 3. *Volumen in manu est præteritorum memoria.* Clamor eius est iræ index: Ose. 11. *Quasi leo rugiet.* 4. *Vestis eius è nube*, quia, vt diluviale iudicium fuit vniuersale, sic & hoc; quodque in hoc nube tribulationum effundenda, nō stillatim, vt in diluvio: sed Deu. 32. *Congregabo super eos mala, & sagittas meas complebo in eis.*

5. *Iris.*

5. *Iris* caput ambiens, ira fœderis que rupti index est. Nam *Gen. 9.* sub pedibus sibi Deus eam in oculis posuit signum pacis: at in iudicio ab oculis remouit supra caput. *Apoc. 10.* & iurauit, quia non erit amplius tempus gratie.

Iam gratia
est locum, nō
tunc.

Enunci. *Cor. 7.* Tempus breue est. *2. Cor. 6.* Ecce nunc tempus acceptabile. *Gal. 6.* Ergo dum tempus habemus, operemur bonum. 1. Est quidem nunc iratus peccatis Deus: sed *Abac. 3.* Cum iratus fueris misericordie recordaberis. 2. Sicut in medio diluuii ramus oliuæ virens diuinitus extitit conseruatus; quem columba reperiret, ductu item diuino: Ita misericordia in medijs iris Dei nobis adhuc viret, sed ab columbinis reperiunda. Nam Beati misericordes, quoniam misericordiam consequentur. At in iudicio, *Pl. 76.* continebit in ira misericordias suas. Et *Iacob. 2.* Iudicium sine misericordia illi, qui non fecerit misericordiam.

Vox iudicis
iustificat.

II. De hoc *Iuditha c. 16.* Non est, qui resistat voci tue: montes à fundamentis mouebuntur cum aquis: petra sicut cera liquecet ante faciem Domini. Quid ergo te fiet, quia-rundo es?

Vox sententiæ erit intolerabilis. 1. Nā illa, vt de captiuit. *Babylonica* dicitur, *Soph. 1.* Vox dei Domini amara. *2. Psalm. 90.* Verbum asperum. Liberauit me de laqueo venantium, & à verbo aspero. Et Quid asperius isto? Ite maledicti. 3. Terribilius dicitur *Pl. 76.* Vox tonitruu tui in rota. Et *Pl. 103.* A voce tonitruu tui formidabunt.

Exempla.

1. *Adam. Gen. 3.* Vocem tuam audiui in paradiso & timui. 2. *Iob, et* si aduersus aspera omnia rupes esset, tamen, *c. 35.* super hoc expauit cor meum, & emolitum est de loco suo, audiet auditionem in terrore vocis. & sonum de ore eius procedentem post eum rugiet sonitus, tonabit voce magnitudinis sue, tonabit Deus in voce sua mirabiliter. 3. Vox ea sic terrebat *Dauidem*, vt dicat: *Pl. 101.* Cinerem tanquam panem manducabam, & potum meum

cum fletu miscebam à facie iræ indignationis tue. 4. *Israelita, Exod. 19.* nequibant voces ac tonitrua ferre angeli, dantis legem *Moyfi:* Non loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur. Quanto minus Iudicis ira? 5. *Iob. 28.* Cum vix paruam stillam sermoni eius audierimus, quis poterit tonitruum magnitudinis eius intueri? Cum vel à facie Domini fugiet omnis terra, & montes collique escient: ad Omnipotentis autem vocale tonitruum si accesserint & fracti col-labascensque orbis fragores, rerum etiam creaturarum omnium horribili clamores, in vnum versi peccatorem: ac intus furor quoque seuerit conscientis; quis, vbi subsistere quibit? Quare memorare nouissimam tuam, &c.

PARS II.

De sententia iustorum.

I. **F**Acta gentium congregatione, & separatione, ad positos à dextris Iudex placide inquit: Venite benedicti Pat mei poscidete paratum vobis regnum ab origine mundi. Iustis prius dabitur sententia. Causa prima. Vt hoc agrius sit reprobis. 1. *Plal. 111.* Peccator videbit, & irascetur, dentibus suis fremet & tabesceat. 2. Liqueat in Epulone, *Luc. 16.* cui tanto erat cruciabilis, quod videret *Lazarum*. 3. Ita *Assuerus, Esth. 6. 7. 8.* prius *Mardocheum* honoribus voluit affectum, quam enectum *Amanum*.

Iustis prius
sententia
dabitur.

Alter a causa. Vt omnes cernant, quod, vt de *Augusto* *Ouidius* ait: ita Deus.

Tardus es ad pœnas Princeps, ad præmia velox.

Quoniam *Plal. 144.* miserationes eius super omnia opera eius. 2. Et vero *Ecclesia* ait: Cui proprium est misereri semper & parcere: q. d. cætera à Deo aliena sunt, hoc congenitum. 3. *Isa. 28.* Sic in valle, quæ est in *Gabaon* irascetur, vt faciat Opus suum, alienum est opus eius, peregrinum est opus eius ab eo. 4. Hinc sapienter *Ægyptii* dabant Regi sceptrum ad cuius imum capulum vise-

Aaaaaa 3 batur

batur caput Hippopotami efferæ bestiae: in summo caput ciconiae, aus cicuris quod benignitatem voluerit dominari iustitiae, Iac. 2. Quia misericordia superexaltat iudicium.

Sententia
sensu.

II. Ergo Venite o amor: benedicti: en Electio: Patris mei: en gaudium. possidete: en æterna beatitas. regnum: en liberalitas. paratum vobis: en dilectio. ab origine mundi: en prædestinatio.

1. Venite exules diu, vt prodigi filij in longinqua regione: ecce profero vobis stolam primam gloriæ & immortalitatis: epulemur & exultemus, &c. Luc. 15. 2. Venite Lazari vlcero si peccatis, & cladibus, Luc. 16. En sinum pando Abrahæ, &c. Psal. 35. Hic inebriabuntur ab vbertate domus Dei. & Torrente voluptatis tuæ potabis eos. 3. Venite, quos expulsi paradiso: pro hoc cælum recipite. &c. 4. Venite eiecti, naufragique Ionæ, &c. 5. Venite operarij vineæ meæ.

Benedi-
ctionis Fi-
gura.

III. Benedicti Patris mei quibus mundus maledixit, &c. at pater eripuit vos. 1. Ecce vt senex Isaac, Gen. 27. Iacobos benedicit: Esauinos reprobat. 2. Iacob, Gen. 32. in nocte pansionis luctans, & in fœmore humanitatis tantum vulneratus, sed victor, filijs suis benedicit, Gen. 49. Vere Psal. 113. Benedicti vos à Domino.

3. Dauid Galaaditis ita 2. Reg. 2. Benedicti vos à Domino, qui fecistis misericordiam hanc cum Domino vestro Saul, & sepelivistis eum. Ita Filius iis, qui Patris hic voluntatem præstiterunt. Psal. 23. Hi accipient benedictionem à Domino, & misericordiam à Deo Salutari suo.

Figura.

Olim sic Abrahæ Deus: Gen. 12. Egre- dere de terra tua, & decognitione tua, & de domo patris tui: id est, de terra, at Veni in terram, quam monstrauero tibi: faciamque te in gentem magnam, & benedicam tibi. & magnificabo nomen tuum, erisque benedictus in cœlesti patria. Dicamque Patri, Tob. 13. Tu autem latus eris in filijs tuis, quoniam om-

nes benedicemur, & congregabuntur ad Domi- num.

IV. Possidete Regnum: O felicitas! Sap. 5. Iusti autem in perpetuum viuent, & apud Domini- num est merces eorum, & cogitatio illorum apud Altissimum. Ideo accipient regnum deco- ris, & diadema speciei de manu Domini.

2. Ita Assuerus Estheræ ca. 5. dimidium regni addicebat, vt eius frui posset am- plexibus. At totum Iesus: & quidem re- gnum omnium seculorum. Psal. 144. 3. Vere in promissis fidelis Dominus & iustus est. Di- xit Matth. 5. Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum cælorum. Hoc præstat.

V. Paratum est vobis. Nam 1. Theff. 2. Te- stificati sumus, vt ambularetis digne Deo, qui vocauit vos in suum regnum & gloriam. 2. Iac. 2. Audite fratres charissimi, Nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo, diuites in fide, & heredes regni, quod repromisit Deus diligentibus se.

Dauid mortuus Salomoni varios va- riae commendat. Sed filius Berzellai Galaaditis reddes, ait, gratiam, eruntque comedentes in mensa tua: quod ipsi Saulem fugienti oc- currisse. 3. Reg. 2. Ita Pater suos Filio commendabit. Ecce enim plusquam Salo- mon hic. Luc. 11. De quo Ipse. Ioan. 12. Si quis mihi ministrat, me sequatur: & vbi ego sum, illic & minister meus erit. Luc. 22. Ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus regnum: vt edatis & bibatis super mensam meam in regno meo. Et quare? Matth. 25. Esurui, & dedistis mihi manducare: sitiui, & dedistis mihi bibere. Ergo ex operum bonorum merito: at de congruo: Et ex eius pro- misso, ac proin & debito ac iustitia: sed Christi condigne ita merentis. Quapro- pter, 2. Pet. 1. fratres, magis satagite, vt per bo- na opera certam vestram vocationem & ele- ctionem faciatis. Sic enim abundanter mini- strabitur vobis introitus in regnum æter- num Domini nostri, & Salua- toris Iesu Christi.

PARS

PARS III.

De Scientiareproborum.

I. **D**iscedite à me maledicti, &c. O tonitru! Hic cœli stas, sol obscurare, aer detona, ignis descende, terra quate-
re, stellæ ruite. hic pontus gemit, rumpā-
tur rupes, arbores exarescāt, vlulent bru-
ta, omnia plangant. *Discedite.* O amarum?
Quæ hæc manumissio? à me. O damnum!
Maledicti: O furor! in ignem æternum. O æ-
ternitas. O pœna! O asylum triste! *Qui pa-*
ratus est diabolo & angelis eius. O tormentū?
O societas infelix? O terror? pudor?

Vindicādis
isim. non
miserendi
est tempus.

Discedite, quasi dicat. *Vocaui, & non uisisti*
accedere; obtuli misericordiam, & non
aspexistis, abusi patientia mea. Coegistis
me ad hanc vocem, natura prouorem
ad miserandum.

1. Hinc Apoc. 1. Angelus Iudex gladium
sententiæ habebat in ore quidem: at in
manu stellas præferebat misericordiæ,
qua donat coronas beatis. 2. Ideo Spon-
sa Cant. 5. *Manus eius tornatilis, aurea, plena*
hyacinthis. Hebræi legunt, *Manus eius orbes*
aurei, id est, sunt ut orbes cœlestes, quæ
motu perpetuo benefaciunt electis.

Gladij Dei
sign.

Gladium Deus diuersimode gestare
legitur. 1. In fœmore: Psalm. 44. *Accingere*
gladio tuo super fœmur tuum potentissime: ad
merum incutiendum. 2. In manu; ad pu-
niendum: & Exod. 5. *Euaginato gladio*
meum, interficiet eos manus mea. 3. In ore
omnium atrocissime. Apoc. 1. *De ore eius*
gladius utraque parte acutus exibat. Hic iētū
irremedicabilem infert. Iob 40. *Accingere*
sicut vir lumbos tuos, interrogabo te, & indica-
mibi. Nunquid irritum facies iudicium meum?
& si habes brachium sicut Deus: & si voce simi-
li tonas.

Discedite. Ter legitur Dominus ab se
remouisse alium Tentatorem. Matth. 4.
Vade Satana. Petrum Passionis remoram,
Matth. 16. *Vade post me Satana.* In iudicio:

Discedite à me maled. &c. Ecce Psalm. 2. *Tunc*
loquetur ad eos in ira sua, & in furore suo con-
turbabit eos, id est, dicet. *Ite maledicti, &c.*
Væ! Psalm. 55. *In ira populos confringes.* Pl. 57.
In ira absorbet eos. 2. Reg. 22. *Iratus est eis,*
ascendit fumus de naribus eius, carbonēs succen-
si sunt ab eo: tonabit de cælo Dominus, & excel-
sus dabit vocem suam. Quam? *Discedite à me.*

II. *Maledicti.* Itan? Damnatum capitis
etiam maledicere? Hoc vero est afflicto
addere afflictionem. Nimirum ita præ-
monstratum. 1. Tu es, Iesu, Noe, qui amo-
re vineæ tuæ Ecclesiæ ebrius diu dormi-
sti, & à Chamis improbis quasi derisus
es. Nunc euigilas, ac hos maledicis iuste,
Gen. 9. 2. Et vero Psalm. 118. *Maledicti, qui*
declinant à mandatis tuis. Ah, si Matth. 11. fi-
culnea ex maledictione exaruit: quid istis
fiet? 4. Et iure. Quia Tob. 13. *Maledicti erūt,*
qui contemserint te: & condemnati erunt om-
nes, qui blasphemauerint te. 5. Quia etiam Pl.
108. *dilexit maledictionem, & veniet ei: & no-*
luit benedictionem, & elongabitur ab eo.
O vox, Ierem. 50. terroris & belli: vox,
Nahum 3. flagelli & percussiois!

In ignem Aeternum. id horrendi fu-
roris, hoc miseræ desperationis est. 1. Hæc
est Psalm. 76. *vox tonitruui tui in rota,* id est,
principio carens ac fine, ut rota. 2. Atque
ita impiis Dauid imprecatus est, Psalm.
82. *Deus meus, pone illos ut rotam, & sicut sti-*
pulam ante faciem venti: Sicut ignis, qui com-
burit siluam, & sicut flamma, quæ comburit
montes: ita persequeris eos in eempestate tua, &
in iratu tuo turbabis eos. 3. Et igne æt. turba-
bis eos. V. genri, ait Iuditha 16. *surgenti su-*
per genus meum. Dominus enim omnipotens
vindictam in eis. In die iudicij sui visitabit il-
los. Dabit enim ignem & vermes in carnes
eorum, ut vratur & sentiant vsque in sempiter-
num.

IV. *Qui paratus est diabolo, & angelis eius.*
O Societatem? 1. Impletur istud Psalm. 108.
stet diabolus à dextris eius. 2. Abacuc 8.

Ante

Antefaciem eius ibit mors, & egredietur diabolus antepedes eius.

Hic ad dictam sententiam, quam rabi-
de raptabit, proturbabit, cruciabit flam-
mis addictos? 1. Vt Amanum carnifices
Esth. 7. Necdum verbum de ore Regis exierat,
& statim operuerunt faciem eius, & suspensus
est Aman in patibulo. 2. Moyses, Num. 16. vt
primum loqui desit, mox Chore, Datan
& Abiron viui descenderunt ad infer-
num. 3. Ergo Ps. 54. Veniat mors super illos,
& descendant in infernum viuentes. 4. A deo-
que Ps. 62. introibunt in inferiora terra, tra-
dentur in manus gladij: partes vulpium erunt.
5. Imo Exod. 15. Cadent in profundum quasi
lapis, & sicut plumbum in aquis vehementibus.

PERORATIO.

QVare memorare nouissima, & in et. &c.
1. Atque ita erit Eccl. 10. Cor sapientis
in dextra illius, & cor stulti in sinistra eius. id
est, Iustus omnia sua cogitata referet ad
dexteram Iudicis, Deique gloriam; vt se
demum cum iis ad dexteram Dei repe-
riat beatum. Stulti vero cor, immemor
nouissimorum ad sinistram se suaque
vertit, ac perditum it. 2. Formicæ, Prou. 6.
prudencia laudatur, quod æstate tota la-
bori infudet, cæteris animalculis cantil-
lancibus; quæ sub hyemem perire neces-
se est. Horum similes sunt, qui non me-
morantur nouissima. Ergo Vade ad formi-
cam piger. Nam veniet hyems omnium &
fæuisima, & æiterna.

Dicamus Satanæ suadenti peccatum;
quod miles Ioabo; 2. Reg. 18. Si appende-
res in manibus meis mille argenteos, nequaquã
mitterem manum meam in filium Regis. Nun-
ciaratis, se vidisse Absolomum ex arbo-
re pendentem; optabatque Ioab vt eum
interfecisset. Quid? pro vililucro, seu de-
licio in cruce pendentem Iesum filium
Regis iterum crucifigeremus? Non, si
mille mundos appenderes mihi; Tan-

tum vt audire merear; Veni benedicte Pa-
tris mei, &c.

Hebdomada tertia Aduentus.

DE INFERNO

Tertio Nouissimorum.

CONCIO PRIMA.

De memoria Inferni.

Memorare nouissima tua, & in ater-
num non peccabis. Eccl. 7.

Vnum hoc Concionum est omnium
THEMA.

MEretrix, Apoc. 18. in lacum, igne &
sulphure æstuantem conicitur, &
dicitur: Quantum glorificauit se & in deliciis
fuit; tantum date illi tormentum, & luctum.
Hæc ipsa est damnatio ad infernum.

Super quo nos

- I. Praconium de timore pœna generatim.
- II. De necessitate pœnarum inferni memo-
randarum.
- III. De earundem utilitate.

PARS I.

Praconium de timore pœna generatim.

I. Democritus Philosophus aiebat: or. Timor pœ-
bis duobus continetur; amore pœ- na confert.
mij, & timore supplicij. 2. Cyrus, Rex
Persarum primus, ait Xenophon. eadem
duo Regis brachia appellabat. 3. Dauid
Deo affectus dat duos, Ps. 24. Dulcis & re-
ctus Dominus. Vbi Cassiodorus ita: Dulcis,
vt ametur: rectus, vt timeatur.

Cur 1. Quia Psal. 110. initium Sapientia. Ad con-
timor Domini, abstinere enim nos à pecca- da peccata.
tis. 2. Ideo Romulus, ait Plut. quos propo-
suit Deos coli, eos finxit armatos: vt
timeantur, cauendis peccatis. 3. Huc
Psalm. 2. Et nunc Reges intelligite, erudimi-
ni, qui iudicatis terram: seruite Domino in ti-
more. 4. Lutherus docens frustra pœnis
inferni